

**LIETUVOS RESPUBLIKOS 100-MEČIO ĮPRASMINIMO KLAIPĖDOJE
IDĖJŲ KONKURSO NUOSTATAI [PROJEKTAS]**

PARENGĖ:
LAS KAO valdybos pirmininkas

Vaidotas Dapkevičius

(parašas, data)

TURINYS

ĮVADAS

Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimo Klaipėdos idėjiniai pagrindai

Lietuvos Respublikos 100-metį įprasminsiančio objekto formavimo gairės

- I. BENDROS NUOSTATOS
- II. KONKURSO STRUKTŪRA (ORGANIZAVIMO TVARKA)
- III. KONKURSO DARBŲ VERTINIMAS IR NUGALĖTOJO IŠRINKIMAS
- IV. KONKURSO DARBŲ VIEŠINIMAS IR IDĖJŲ ĮGYVENDINIMAS
- V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

ĮVADAS

Konkurso nuostatų rengimo pagrindą sudaro Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos sudarytos darbo grupės Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio programai parengti 2015 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. ADM1-231, kuriuo nutarta bendradarbiaujant su Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacija parengti Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimo idėjų konkurso nuostatus formuojant erdvę Danės skvere.

Konkurso nuostatų rengimo tikslai:

- apibūdinant Lietuvos Respublikos 100-mečio datos reikšmę Klaipėdos kraštui, suformuluoti pagrindinius teiginius dėl šių datų ženklinsiančio objekto formavimo principų.
- nustatyti pasirengimo Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimo Klaipėdoje atviro projekto konkursui (sąlygų parengimo) ir jo vykdymo tvarką.

Nuostatai yra parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, Projekto konkurso organizavimo taisyklėmis, patvirtintomis Aplinkos ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 97, Lietuvos architektų sąjungos architektūrinių konkursų rengimo nuostatais.

Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimo Klaipėdos idėjiniai pagrindai

2018 m. Lietuvoje bus minimas Valstybės atkūrimo šimtmetis, apie kurį Lietuvos Taryba paskelbė Vilniuje 1918 m. vasario 16 d. Klaipėdos miestas tuo metu priklausė kitai valstybei ir klaipėdiečiai prie Lietuvos valstybės atkūrimo paskelbimo neprisidėjo. Vis dėlto Valstybės atkūrimo šimtmetį Klaipėda gali įprasminėti atsigręždama į esmines vertybes, kurias deklaravo Vasario 16-osios aktas ir 1920 m. jo pagrindu sušauktas Steigiamasis seimas – remiantis tautų apsisprendimo teises principu paskelbtą nepriklausomybę ir valstybės sukūrimą naujais, demokratiniiais, pagrindais. Šių vertybių ideologinės ištakos glūdi XVIII a. pabaigos Prancūzų revoliucijos idėjose (*Liberté, égalité, fraternité*); jomis rėmėsi dauguma Europos nevalstybinių tautų nacionalinių judėjimų XIX amžiuje, kėlusią šias idėjas kaip priešpriešą autokratijai, etatizmui ir elitarizmui – principus, kurių laikymąsi ilgajame XIX šimtmetyje Vidurio Rytų Europoje sergėjo tradiciniai monarchistiniai ir imperiniai režimai.

1918 m. vasario 16 d. aktas ne tik skelbė Lietuvos valstybės atkūrimą, bet ir nurodė esminius idėjinius pagrindus, kuriais vadovaujantis toji moderni valstybė turi būti kuriama. Tų pagrindų buvo laikomasi ir atkuriant valstybingumą 1990-aisiais, tad būtent šie pagrindai yra universalija, kurios įprasminimo neriboja prieš šimtą metų tarp Lietuvos ir Klaipėdos egzistavusios politinės ir kultūrinės skirtybės. Tautų apsisprendimo principas reiškė, kad suverenitetas valstybėje priklauso nebe valdovui, bet nacijai, suprantamai plačiąja prasme (elitai ir liaudis); valstybė kuriama nebe dinastinio paveldėjimo ar iškovojo, bet tos nacijos apsisprendimo (plebiscito, referendumo, laisvo piliečių apsisprendimo) pagrindu. Demokratiniai pagrindai reiškė, kad nacija, gavusi rinkimų teisę, pati išrinktų savo atstovus į valdžios institucijas, ir tie atstovai bus atskaitingi rinkėjams. Šių pokyčių, kuriuos Vidurio Rytų Europoje įtvirtino revoliucinės 1917–1919 metų permainos, reikšmę didino tai, kad naujoje demokratinėje tvarkoje rinkimų teisę gavo ne tik vyrai (kurie ja naudojami jau anksčiau), bet ir moterys. Tai tuo pačiu reiškė ir lygybės principo įtvirtinimą.

2018-ieji taps valstybių šimtmečių įprasminimo metais plačiame regione nuo Balkanų iki Suomijos. 1918 m. nepriklausomybę paskelbė ne tik Lietuva, bet ir Suomija, Estija, Latvija, Lenkija, tuometinė Čekoslovakija; tada buvo sukurtos modernioji Austrija ir modernioji Vengrija. Visame šiame kontekste Klaipėda galėtų išsiskirti tuo, kad šiame mieste būtų įprasminėti ne konkretūs veikėjai, pasirašę Vasario 16-osios aktą, ir netgi ne pats aktas, kuris akimirksniu realiai nepakeitė nieko ir kuriame tik buvo išsakyta siekiamybė (juolab ne Klaipėdos ir Lietuvos vienybės idėja, kuri uostamiestyje jau yra ne sykį įprasminama), bet universalios idėjos, kuriomis vadovautasi Lietuvos Taryboje 1918 m. pradžioje klojant pamatus šiuolaikiniam Lietuvos valstybingumui. Šių idėjų priartinimo prie Klaipėdos pagrindu galėtų tapti faktas, kad dabartinėje Lietuvos teritorijoje Klaipėda bei buvusio Klaipėdos krašto teritorija yra miestas bei regionas, kuriame visuotinių lygių rinkimų teise (išreiškusia tautų apsisprendimo ir demokratijos principus) buvo pasinaudota pirmiausia. Tiesa, visų valstybės piliečių lygybės prieš įstatymą ir visuotinio, lygaus, tiesioginio ir slapto balsavimo į tautos atstovavimo institucijas principai anksčiau buvo įtvirtinti Lietuvos Valstybės Tarybos 1918 m. lapkričio mėn. 2 d. priimtuose Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos pamatiniuose

dėsnuose, tačiau tuometinėje Lietuvos teritorijoje pirmą kartą jais realiai pasinaudota tik 1920 m. per rinkimus į Steigiamąjį seimą. Klaipėdos krašte, nors Lietuvos valstybei jis tuo metu dar nepriklausė, šie principai buvo įtvirtinti 1918–1919 m. sandūroje (kiek vėliau nei Lietuvoje), bet jau 1919 m. šiame regione jais buvo ir pirmą kartą pasinaudota, renkant atstovus į Vokietijos nacionalinį susirinkimą, Prūsijos žemės steigiamąjį susirinkimą ir Klaipėdos miesto delegatų susirinkimą (miesto tarybą). Nors Klaipėda tuo metu dar priklausė Vokietijai, svarbūs patys universalieji laisvės, lygybės, demokratijos ir tautos apsisprendimo principai, kuriems reikštis žalia šviesa šiame krašte buvo uždegta anksčiau nei tuometinėje Lietuvoje. Svarbu ir tai, kad šie principai revoliuciniais 1917–1919 metais Vidurio Rytų Europoje nepaisė tuometinių (ir šiandien jau nebeegzistuojančių) sienų, ir būtent tais principais buvo pagrįstas modernusis Lietuvos valstybingumas.

Šimto metų šio valstybingumo sukaktis Klaipėdoje, kurioje minėtieji principai dabartinės Lietuvos teritorijoje buvo išbandyti pirmiausia, būtų proga įprasminti ne valstybininkus ar valstybės istoriją, kaip daroma tradiciškai, bet pamatines idėjas, kuriomis remiantis toji valstybė buvo kuriama – valstybę kaip laisvą apsisprendimą turinčių galimybę išreikšti, lygiomis teisėmis disponuojančių, pagal jokią aspektą nediskriminuojamų piliečių bendruomenę. Tinkamiausia forma tokiems principams įprasminti Klaipėdoje būtų nauja viešoji erdvė, kurios kūrimo koncepcijoje minėtieji principai atsiskleistų.

Dr. Vasilijus Safronovas

Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas

Lietuvos Respublikos 100-metį įprasminsiančio objekto formavimo gairės

Konkurso Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimui Klaipėdoje idėja gimė kaip Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacijos ir Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto pilietinės iniciatyvos rezultatas.

Šių dviejų organizacijų iniciatyva 2015 m. birželio 16 d. įvyko atviras renginys, skirtas Lietuvos 100-mečio įprasminimo galimybėms aptarti. Renginyje, į kurį buvo pakviesti Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos nariai ir administracijos atstovai, architektai, istorikai, miesto bendruomenė, įvardytos šios pageidaujamos Respublikos paskelbimo 100 metų jubiliejaus įprasminimo gairės Klaipėdos mieste¹:

1. Respublikos paskelbimo jubiliejų Klaipėdoje reikalinga įprasminti bendramiestinio lygmens atminimo erdvės suformavimu.
2. Ženklintina universalī Lietuvos kaip demokratinės valstybės pradžios idėja, randant sąsajas su Klaipėdos krašto istorija, tačiau vengiant konkrečių istorinių asmenų figūrinio įamžinimo.
3. Ženklu tiktu tapti naudojama erdvė (aikštė, skveras ar pan.), ją formuojančių elementų kompozicinė visuma, bet ne stovyła. Toks erdvės įprasminimas turėtų padėti semantiškai integruoti šią vietą į miesto erdvių sistemą.
4. Geriausiam sprendimui išrinkti reikalingas atviras idėjų konkursas, kurio rezultatai būtų viešai pristatyti visuomenei.

Klaipėdos miesto savivaldybės Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio programos darbo grupė priėmė sprendimą iš minėtos iniciatyvos autorių pasiūlytų miesto erdvių pasirinkti Danės šiaurinės krantinės su skveru erdvę, tinkamą Lietuvos Respublikos 100-mečiui įprasminti Klaipėdoje.

¹ Šios tezės pristatytos visuomenei 2015 m. birželio 18 d. Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje vykusio renginio metu. Atskiru raštu (2015-09-28) šios tezės pristatytos Klaipėdos merui ir Klaipėdos miesto savivaldybės Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio programos darbo grupei.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimo Klaipėdoje idėjų konkurso (toliau – Konkursas) nuostatai reglamentuoja Konkurso tikslus, uždavinius, konkurso organizavimo tvarką, darbų vertinimą, nugalėtojų išrinkimą ir idėjų įgyvendinimą.
6. Konkurso objektas yra Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimui skirtos teritorijos suformavimo projektas.
7. Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimui planuojama suformuoti erdvę centrinėje Klaipėdos miesto dalyje, dešinės Danės upės krantinės atkarpoje tarp esamo paminklo, skirto Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos 80-mečiui, bei numatomos Bastionų gatvės upės krantinėje atkarpos. Šios teritorijos naudojimo būdas – atskirųjų želdynų, naudojimo pobūdis – rekreacinės paskirties želdynų. Dabar didžioji šios teritorijos dalis naudojama kaip vieša erdvė – skveras.
8. Konkurso tikslas – rasti geriausią Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimui skirtos teritorijos suformavimo architektūrinę meninę idėją, išreikštą konkurso nuostatus tenkinančiu ir įgyvendinimui tinkamu architektūrinio projekto sprendimu.
9. Konkurso uždaviniai: a) Įvertinant Lietuvos Respublikos 100-mečio sukakties reikšmę ir jos įprasminimo Klaipėdoje idėjinius pagrindus, susiklosčiusią miesto centrinės dalies urbanistinę struktūrą, išnagrinėti nurodytos teritorijos kompleksinio suformavimo ir rekonstravimo galimybes, pritaikant viešąją krantinės erdvę (jos dalį) šios sukakties įprasminimui Klaipėdoje; b) Atrinkti geriausią Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimui skirtos teritorijos suformavimo architektūrinę meninę pasiūlymą ir projekto rengėją.
10. Konkursą inicijuoja ir konkurso organizavimo išlaidas finansuoja Klaipėdos miesto savivaldybės administracija (Liepų g. 11, LT-91502 Klaipėda) (toliau – KMSA) .
11. Konkursą organizuoja KMSA arba kita konkurso būdu parinkta organizacija.
12. Jei Konkurso iniciatorius skelbia Konkurso organizavimo paslaugos pirkimą, būsimajam paslaugos teikėjui turi būti nustatytas patirties, organizuojant geriausios architektūrinės idėjos konkursus kriterijus, jis turėtų turėti patvirtintus architektūrinių konkursų rengimo nuostatus.
13. Konkurso organizatorius užtikrina kokybišką konkurso organizavimą: kvalifikuotą konkursą organizuojančių asmenų parinkimą, tinkamą informacijos paviešinimą, kokybiškų konkurso sąlygų parengimą, anonimiškumo užtikrinimą bei kitų šiuose nuostatuose įtvirtintų reikalavimų įgyvendinimą. Taip pat savo kompetencijos ribose atsako už autorinių teisių apsaugą.

II. KONKURSO STRUKTŪRA (ORGANIZAVIMO TVARKA)

14. Konkurso rūšis – *Atviras projekto konkursas*, kuriame gali dalyvauti visi asmenys, atitinkantys konkurso dalyviams keliamus kvalifikacinius reikalavimus.
15. Konkurso tipas – *Projekto konkursas* – siekiama atrinkti Lietuvos Respublikos 100-mečio įprasminimo Klaipėdoje idėją, pateiktą architektūrinio pasiūlymo forma ir projekto rengėją.
16. Konkurso etapiškumas – Konkursas rengiamas vienu etapu², t.y. rengiama tik viena Konkursui pateiktų darbų vertinimo procedūra. Konkursas bus laikomas įvykusi, jeigu bus pateiktas ir vertintas bent vienas konkurso sąlygose nustatytus reikalavimus atitinkantis darbas.
17. Konkurso dalyviai – Konkurse dalyvauti visi asmenys (fiziniai asmenys, arba jų grupės, taip pat juridiniai asmenys), atitinkantys konkurso sąlygose dalyviams keliamus reikalavimus. Jei konkurso dalyvis yra juridinis asmuo, kartu su jo duomenimis turi būti nurodyti konkretūs konkurso darbą parengę darbuotojai ar kiti samdyti fiziniai asmenys, atitinkantys konkurso dalyviams keliamus reikalavimus. Jei konkurso dalyvis yra fizinis asmuo ar jų grupė, kartu su jo (jų) duomenimis gali būti nurodytas juridinis asmuo, laimėjimo atveju pasirašysiantis projektavimo darbų rangos sutartį. Nurodytas juridinis asmuo turi turėti teisę būti konkurso objekto (neypatingo statinio) projektuotoju pagal teisės aktų keliamus reikalavimus.
18. Informacija apie Konkursą skelbiama Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVPIS), Klaipėdos miesto savivaldybės ir konkurso organizatoriaus (jeigu organizatorius ne KMSA) interneto tinklapiuose.
19. Konkurso dokumentai, jų paaiškinimai, patikslinimai, atsakymai į paklausimus, informacija apie vokų su devizų šifrais atplėšimo datą talpinami ir dalyvių registracija atliekama CVPIS (<https://pirkimai.eviesiejipirkimai.lt/>).
20. Visi konkurso darbai ne vėliau kaip iki vertinimo procedūros pradžios turi būti pristatyti viešojoje ekspozicijoje. Ekspozicijos trukmė nustatoma konkurso sąlygose, tačiau ji turi būti ne trumpesnė kaip 2 savaitės. Sumažintos apimties konkurso darbai gali būti viešinami ir internetinėje erdvėje (specialiame konkurso tinklapyje, arba konkurso organizatoriaus tinklapyje), taip pat kitose žiniasklaidos priemonėse.

III. KONKURSO DARBŲ VERTINIMAS IR NUGALĖTOJŲ IŠRINKIMAS

21. Konkurso darbų vertinimo komisiją sudaro ne mažiau kaip 7 ir ne daugiau kaip 9 žmonės. Daugiau nei puse komisijos narių skiria Lietuvos architektų sąjunga ir Lietuvos dailininkų sąjunga. Bent vieną komisijos narį skiria Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas³. Vertinimo komisijos sudėtis turi būti patvirtinama ir paskelbiama konkurso sąlygose.

² konkursas rengiamas nedidelės apimties objektui, kurį įgyvendinant nereikės keisti teritorijų planavimo dokumentų, konkurso apimtis nėra didelė, o konkurso medžiagą paaiškinančią idėją sudarys nesudėtingi brėžiniai ir schemas.

³ Tokia nuostata priimta įvertinus konkurso pobūdį.

22. Konkurso organizatorius, atsižvelgęs į konkurso specifiką⁴, skiria ne mažiau kaip du konkurso konsultantus (ekspertus).
23. Konkurso darbus vertina Konkurso komisija, vadovaudamasi konkurso sąlygose aprašyta vertinimo tvarka ir vertinimo kriterijais.
24. Pasibaigus vertinio procedūrai (t.y. paskutiniams komisijos posėdžiui) yra parengiama ir pavišinama konkurso eigą ir rezultatus apibendrinanti konkurso ataskaita. Ataskaitos rengimą organizuoja ir ataskaitą tvirtina vertinimo komisijos pirmininkas, ją rengia ir pasirašo visi komisijos nariai.
25. Konkurso organizatorius gavęs konkurso ataskaitą ją perduoda konkurso iniciatoriui. Tik pateikus ataskaitą yra atplėšiami identifikaciniai vokai ir kartu su ataskaita paskelbiami konkurso prizinių vietų laimėtojai ir kitų konkurso darbų autoriai.
26. Konkurso ataskaitos sudėtis: konkurso tikslų ir jų įgyvendinimo bendras pristatymas; vertinimo procedūros sudėtinių dalių pristatymas; diskvalifikuotų konkurso darbų sąrašas ir kiekvieno iš jų diskvalifikavimo motyvai; visų vertinimui pateiktų konkurso darbų ir kiekvieno jų atitikimo vertinimo kriterijams apibūdinimas; komisijos priimti sprendimai ir jų priėmimo motyvai; rekomendacijos tolimesniam sprendinių plėtojimui (pateikiamos komisijos iniciatyva arba konkurso iniciatoriui pageidaujant).
27. Konkurso ataskaita paskelbiama ekspozicijoje bei specialiame konkurso tinklapyje, arba konkurso organizatoriaus tinklapyje ir išsiunčiama identifikaciniame voke pateiktu elektroninio pašto adresu. Viešai paskelbiant konkurso ataskaitą kartu paskelbiami ir prizines vietas laimėjusių konkurso darbų autorių vardai, pavardės, juridinių asmenų pavadinimai. Kitų konkurso darbų autoriai paskelbiami jei jie nustatyta tvarka nepateikė pageidavimo nelaimėjus konkurso išlikti anonimiškais.
28. Konkurso ataskaita pavišinama ne vėliau nei per 7 darbo dienas po komisijos sprendimo priėmimo dienos arba ne vėliau kaip per 2 darbo dienas po konkurso ataskaitos patvirtinimo ir perdavimo konkurso iniciatoriui.
29. Konkurso sąlygose turi būti nurodytas prizinių vietų skaičius, prizinio fondo dydis ir jo pasiskirstymas (jie prizai yra numatyti).

IV. KONKURSO DARBŲ VIEŠINIMAS IR IDĖJŲ ĮGYVENDINIMAS

30. Visa konkursui pateikta skaitmeninė medžiaga ir konkurso organizavimo dokumentai archyvuojami konkurso organizatoriaus. Pasibaigus konkursui parengiamas konkurso leidinys (rekomenduojama sudėtis: konkurso sąlygų santrauka, visi konkursui pateikti nediskvalifikuoti darbai, konkurso ataskaita, papildoma medžiaga pagal konkurso specifiką).
31. Konkurso leidinio parengimo kaštai įtraukiami į konkurso biudžetą. Už konkurso leidinio sudarymą atsakingas konkurso koordinatorius (konkurso organizatoriaus atstovas).

⁴ atsižvelgiant į konkurso specifiką, konkurso konsultantai gali būti architektūros, kraštovaizdžio architektūros, skulptūros meno, istorijos sričių atstovai.

32. Visi Konkurso dalyviai įgyja autorines teises, kurios gali būti ginamos Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nustatyta tvarka.
33. Publikuojant Konkurso darbus privaloma nurodyti jų autorius, išskyrus atvejus, kai autoriai yra nežinomi arba jie pageidauja neviešinti savo autorystės. Tokiais atvejais privaloma nurodyti Konkurso pavadinimą ir Konkurso darbo devizą (kodą).
34. Konkurso pirmosios vietos laimėtojas turi pirmumo teisę derybose su Užsakovu dėl tolimesnio projektavimo ir įgyvendinimo. Derybos su žemesnes prizines vietas laimėjusių Konkurso darbų autoriais leidžiamos tik nepavykus susitarti su pirmosios vietos laimėtoju ir gavus iš jo raštišką patvirtinimą, kad tokios derybos įvyko.
35. Supaprastintos neskelbiamos derybos vykdomos Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.
36. Jeigu Dalyvis, kuris buvo pakviestas dalyvauti viešojo pirkimo procedūrose neskelbiamų derybų būdu, raštu atsisako jose dalyvauti, arba nepateikia pasiūlymo neskelbiamoms deryboms, Perkančioji organizacija kviečia dalyvauti viešojo pirkimo procedūrose neskelbiamų derybų būdu tą Tiekėją, kurio projektas pagal projektų eilę yra pirmas po Tiekėjo, atsisakiusio dalyvauti neskelbiamose derybose.
37. Papildomos konkurso nuostatos nustatomos konkurso sąlygose.
38. Preliminarūs konkurso organizavimo terminai:
- Konkurso paskelbimas – k.d nuo sąlygų patvirtinimo
 - Paklausimų pateikimas – k.d nuo konkurso paskelbimo
 - Projektų pateikimas – k.d nuo konkurso paskelbimo
 - Vieša konkurso darbų ekspozicija – k.d nuo projektų pateikimo
 - Viešas aptarimas ir 1-as vertinimo komisijos posėdis– k.d nuo viešos konkurso darbų ekspozicijos parengimo.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

39.
